SZTANYISZLÁV MOST MÁR ÖRÖKRE ELFOGLALT

Péter Beáta

Sztanyiszlávnak hirtelen sok dolga akadt. Nem mintha korábban csak lopta volna a napot, lógatta volna a lábát, ült volna a babérjain, szóval nem lebzselt, nem henyélt, nem lustálkodott. Sőt, éjt nappallá téve dolgozott, a levéltárakat bújta, lexikonokat lapozott fel, tanult és olvasott heteken, hónapokon, éveken keresztül.

S hogy a sok tudományt és a fejében összeállt következtetéseket ne tartsa magában, arra is rávetemedett, hogy írni kezdjen. És csak írt és írt, magát írta bele minden egyes mondatba, szóba, betűbe, sercegett a tolla a papíron. Így telt el a tél, a tavasz, a nyár és az ősz, majd ismét egy tél. Tavasszal letette a tollat, megborotválkozott, levágta hosszúra nőtt haját, leporolta egyetlen zakóját, és elindult.

Útja, hova máshová, az első kiadóhoz vezetett. Szó nélkül letette a kiadó igazgatója elé a mintegy ötven füzetnyi irományt, az belelapozott, bólintott. Ezzel meg is egyeztek.

A könyv megjelent, hosszú sor kanyargózott a könyvesboltok előtt érte. Recenziók jelentek meg róla, interjúk készültek a szerzővel, aki író-olvasó találkozókról felolvasóestekre rohangált.

A legtöbb kritikus azt emelte ki, szerinte annak köszönheti a nagy sikert a kötet, hogy amellett, hogy tudományos szempontból feddhetetlen és mondanivalója különleges húrokat penget meg, legnagyobb erénye mégis az, hogy saját magát írta bele Sztanyiszláv. „Ez kell a ma emberének, hogy visszataláljon önmagához, mert egy őszinte emberi hang képes megváltani a világot – mindenkinek a saját, kicsiny világát. Üljön ott tehát Sztanyiszláv minden könyvespolcon, éjjeliszekrényen, forgassa őt fiatal és agg, legyen társa az utazóknak, segítsége a tanulni vágyóknak, vigasza a szomorúaknak, öröme a csodára várókának” – hogy csak az egyik kritikából idézzünk.

Nos, így történt, hogy Sztanyiszlávnak hirtelen sok dolga akadt. Esténként egy-egy magányos nő ölében, reggelenként büdös buszokon utazó diákok kezében, napközben tóparton vagy lugasban heverésző naplopók nyugágyában, éjszakánként szigorú professzorok íróasztalán ücsörgött. De még ha csak ült volna! Legtöbbször azonban beszélgetnie is kellett az olvasókkal, vagy tanácsot adnia, szerelmi bánatra gyógyírt, pénzügyi tranzakciókhoz számításokat. Nemcsak az élet nagy dolgait illetően osztogatta bölcsességeit, hanem hogy például kell-e még só a lecsóba, amit a háziasszony olvasás közben kavargatott. Szerette is egy ideig, kötelességtudón ott volt mindenhol, ahol fellapozták. Igaz, voltak lakások, ahol jó néhány évet is eltöltött – más szerzők és könyvek társaságában –, mert az olvasó egyszer csak letette, hogy majd valamikor...

Sztanyiszláv egy idő után visszatért volna alkotói magányába, unta már a magasröptű eszmefuttatásokat, de a pletykákat is, a hálószobatitkokat, amelyeket akarva-akaratlanul látott, hallott. De nem tehette, a kötelesség az kötelesség.

Csak akkor panaszkodott némi hátfájásra, amikor az asztal lábát támasztották ki vele.

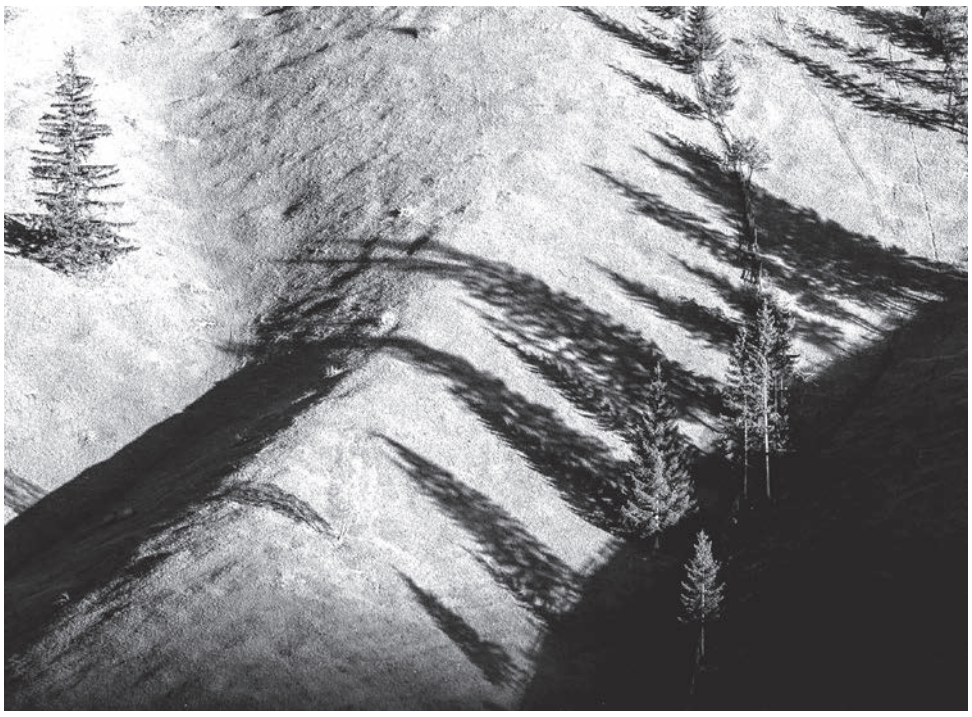

Vonalkódok - árnyék és fény 1.

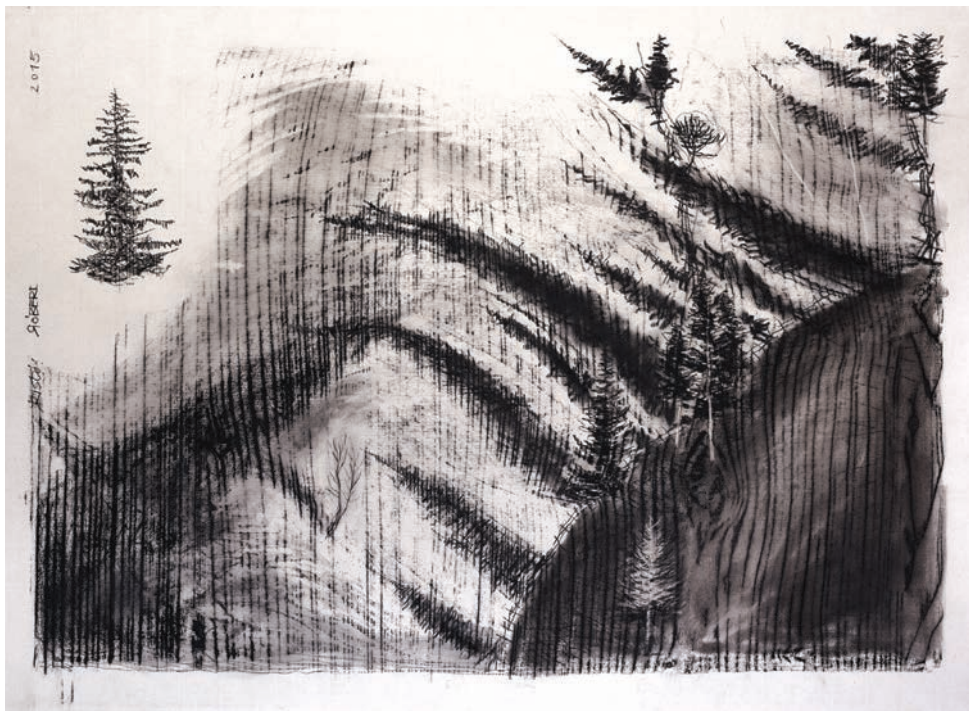

Vonalkódok - árnyék és fény 2.

TÖBB IS LETT, MARADHAT IS

Miklóssi Szabó István

Napjainkban a tárcanovella kihalófélben lévő állatfajjá változott, pedig mekkora kár ez! Valamikor a heti- és napilapok egyik fény- és súlypontja volt, olyanok művelték magas szinten, mint Bulgakov, Hašek, Mikszáth Kálmán, sőt Ady Endre. Erre a hihetetlenül színes-széles palettára kérezkedik föl Péter Beáta csíkszeredai szerző kötete.

Jó tárcanovellát írni majdnem lehetetlen, sőt embertelen dolog, erre a műfajra születni kell, szinte felesleges megtanulni hozzá a pennaforgatást, az olvasást. Hiszen képzeljék csak el, egy egész világot kell belezsúfolnia a szerzőnek néhány mondatba úgy, hogy az ne tűnjön erőltetettnek. Péter Beátának ez sikerült, álljon itt ennek egy példája: *„Becsületes, komoly fiatalember kiadó, bútorozatlan garzont keres elérhető áron, szerződéssel, azonnali beköltözéssel. Ugyanitt pityókapergető eladó.” (Albérlet igényeseknek)*

Péter Beáta tárcái évek óta élik a saját életüket. Fölbukkannak napilapokban, a különféle internetes portálokon, meglehetős sikerrel, hiszen a szerző elmondása szerint már hívták reggel hét órakor is, hogy mennyire jól sikerült az aznapi (vagy nem), sőt az utcán is kiáltották utána az utolsó mondatát. Kell ennél nagyobb dicséret? Csak még egy jó szerkesztő, aki egyberostálja a rengeteg anyagot, akinek szerepét ezúttal a hozzáértő Nagy Koppány Zsolt töltötte be. Az igényes kivitelezésű kötetben ötvennél is több írás található, melyeket nem csupán a szerző, hanem az Isten is arra teremtett, hogy a táskájába tegye az olvasó, s a buszmegállóban, a buszon, de még a dugóban is előhalássza, egyet elolvasson, derüljön, szomorkodjon rajta, aztán folytassa a mindennapit.

Ami megkapó Péter Beáta írásaiban, az a természetesség. A szerző pillanatig sem erőlködik, nincs semmiféle álintellektuális okoskodás a sorokban. Sok esetben nem is kínál megoldást, csupán egy élethelyzetet villant föl, amit meg lehet mosolyogni, lehet hozzá fejet csóválni, esetleg elmerengeni fölötte. Persze a legtöbb esetben az írásoknak a humor a ragasztóanyaga, abból is az a fajta, amire nagy szükség van ebben a járványos, már-már vészterhes világban: *„Szomorúan bandukolt a mumus, rugdosta maga előtt a kavicsokat. Kicsinek és elhagyottnak érezte magát. Mi történt a világgal, uram, teremtőm, felborult minden, és főleg az egyensúly. (...) A főtéren leült egy padra (...) boldogan hunyta le a szemét. A következő percben viszont csalódottan észlelte, valami háló van rajta, és egy suhanc kiabálja mellette: »Nini, fogtam egy pokémont!«” (Létező lények?)*

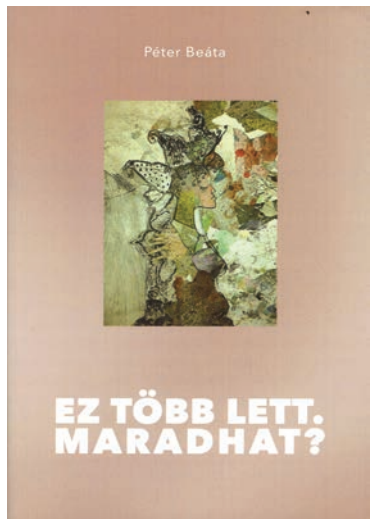

Tetten érhető a szegényes lét iróniája is (igen, ilyen is van), főként az *Emlékszoba* tárcában, melyben egy még el nem hunyt szerző emlékszobáját mutatja be egy idegenvezető. *A világ megmentése* olyan ironikusan számol be a televíziók szép világáról, hogy az olvasónak (szerencsére) örökre elmegy a kedve a tévébámulástól, a *Gondoskodás* egy anya–lánya viszonyt fest meg ugyancsak érzékletesen. *Az élmény*ben a barátnők közti (nincstelen) viszony elevenedik meg humorosan, kissé ironikusan. A címadó tárcanovella *(Ez több lett. Maradhat?)* egyszerűen zseniális: *„»Akkor mit tud ajánlani?« – kérdezte úgy Kissné, mint aki zsémbet reggelizett (ami így is volt). »Van, kérem, irigységünk, látja, milyen szép sárga? Van friss becsvágyunk, hiúságunk, sóvárgással és birtoklással töltött kapzsiság, van vaskos és ízléstelen humorunk – ízlés szerint –, fagyasztott vagy konzerves alattomosságunk, nagy tételben kicsinyességünk, ott az üvegekben önteltség van, a zsákokban agresszió, illetve kimérős szarkazmus.« (...) »Tíz deka iróniát kérek, azzal hátha kihúzom, amíg megérkezik a szállítmány« – mondta reménykedve Kissné. A remény saját készítésű volt, otthon a kamrában sorakozott a borkánokban. Még tavaly ősszel főzte be.”*

Lévén hogy első kötetről van szó, adja magát a kérdés: mi lehet a szerző számára a következő lépés? Erre a választ már ebben a kötetben könnyedén meg lehet találni, főként *A súly* című írásban: novellákat írni. A szóban forgó szöveg ugyanis a novella minden stílusjegyét magán hordozza. Péter Beáta készen áll novellák írására is, csak éppen ideje legyen a napi penzum és tevékenységek mellett. Hogy a novella miatt abbahagyja a tárcanovellákat, az eszébe ne jusson! Egyszerre tudja ő mindkettőt csinálni, ráadásul jól. Ennek bizonyítéka az, hogy debütáló kötete több is lett az „egyszerű” tárcanovelláknál, de ez olyan többlet, amely nyugodtan maradhat.

Péter Beáta: Ez több lett. Maradhat? Varjúvár Kiadó, Nagyvárad, 2020